

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

VOLUME 14 NUMBER 3
JANUARY 28, 1983

สถานการณ์อหิวาตกโรค	25
การระบาดของโรคปลาใน	25
จังหวัดต่าง ๆ	
รายงานการสอบสวนอหิวาตกโรค	35
คู่มือโรคระยะติดต่อ	35-

EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

สถานการณ์อหิวาตกโรค ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๒ มกราคม ๒๕๒๖ ได้รับรายงานจาก ๔ จังหวัด รวมป่วย ๘ ราย ตาย ๑ ราย เป็นรายงานจาก อ.เมืองสงขลา ๕ ราย ตาย ๑ ราย รายที่ถึงแก่กรรมนี้เป็นชายอายุ ๖๒ ปี และจาก อ.เมือง จ.สมุทรปราการ อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม อำเภอละ ๑ ราย ผู้ป่วยทั้งหมดนี้เป็นผู้ป่วยที่มีวันเริ่มป่วยระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๒ มกราคม ๕ ราย ตาย ๑ ราย และมีวันเริ่มป่วยระหว่างวันที่ ๔-๑๕ มกราคม ๓ ราย (จ.สงขลาทั้ง ๓ ราย)

สถานการณ์โรค

การระบาดของโรคปลาในหลายจังหวัด

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี รายงานมายังกองระบาดวิทยาว่า เมื่อ ๖ มกราคม ๒๕๒๖ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปสอบสวนการเกิดโรคระบาดในปลาที่ ต.มะขามล้ม อ.บางปลาม้า ซึ่งมีบ่อเลี้ยงปลาประมาณ ๒๐๐ บ่อ ได้ความว่าประชาชนแถบนี้ได้สังเกตเห็นปลาในบ่อเลี้ยงและตามแหล่งน้ำธรรมชาติป่วยประปรายตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๒๕ แล้วแต่เริ่มมีปลาเป็นโรคอย่างมากมาตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม ๒๕๒๖ ได้เก็บตัวอย่างปลาลงตรวจที่แผนกชันสูตร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร แยกได้เชื้อ *Aeromonas hydrophila*

หมายเหตุ จากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่กองระบาดวิทยา พบว่าประมาณปี ๒๕๑๒-๒๕๑๓ เคยมีโรคระบาดในปลาทุกเลี้ยงทำให้มีผลในท้องที่ จ.สุพรรณบุรี แต่ไม่มีการพิสูจน์เชื้อ และประมาณปี ๒๕๑๖-๒๕๑๗ ปลาบู่ซึ่งเลี้ยงในกระชังในเขต จ.นครสวรรค์และชัยนาท เกิดโรคมีผลตามตัว ต่อมาประมาณต้นเดือนมกราคม ๒๕๒๕ ก็มีรายงานการเกิดโรคปลาลักษณะคล้ายๆ กันนี้ใน จ.นครศรีธรรมราชก่อนที่จะมีรายงานจากสุพรรณบุรี จนถึงปัจจุบัน (๒๐ มก ๒๕๒๖) มีจังหวัดที่พบปลาเป็นโรคแล้ว ๔๑ จังหวัด อยู่ในภาคกลาง ๒๔ จังหวัด ภาคเหนือ ๔ จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ จังหวัด และภาคใต้ ๑๑ จังหวัด

การตรวจปลาที่เป็นแผลโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบเชื้อที่สำคัญคือ Aeromonas hydrophila, plesiomonas shigelloides และ Edwardshella tarda พบสาร D.D.T. ปริมาณ 0.01 - 0.04 ppm. (มาตรฐานในปลาบริโภค 0.5 ppm.) และพบสารปรอท 0.003 - 0.05 ppm. (มาตรฐานในปลาบริโภค 0.05 ppm.) ไม่พบพาราคิวท์ในปลา การตรวจทางพยาธิวิทยาโดยหน่วยพยาธิวิทยา สถาบันมะเร็งแห่งชาติ พบพยาธิสภาพเข้าได้กับการติดเชื้อแบคทีเรีย

จากข้อมูลที่ได้ เชื่อว่าโรคของปลาครั้งนี้เกิดจากการติดเชื้อ Aeromonas hydrophila แต่องค์ประกอบบางอย่างในสิ่งแวดล้อมซึ่งยังไม่ทราบแน่ชัดว่ามีอะไรบ้าง น่าจะเป็นสาเหตุส่งเสริมให้เกิดการติดเชื้อด้วย

เชื้อ Aeromonas hydrophila เป็นเชื้อแกรมลบ ลักษณะเป็นแท่ง อยู่ในกลุ่ม vibrio ตามธรรมชาติจะมีอยู่ในน้ำทั่วไป ทำให้เกิดโรคเป็นครั้งคราวในปลาและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ อาจทำให้เกิดโรคท้องร่วง แผลที่ผิวหนัง หรือการติดเชื้อในกระแสเลือดในคนได้ จากการรวบรวมรายงานการตรวจเชื้อจากโรงพยาบาลและหน่วยชันสูตรใน กทม. และต่าง-จังหวัดหลายแห่ง พบว่ามีการตรวจพบเชื้อตัวนี้จากแผลที่ผิวหนังและเลือดของผู้ป่วยที่มีโรคเรื้อรัง หรือมีภูมิคุ้มกันต่ำ และตรวจพบเชื้อในอุจจาระของผู้ที่ป่วยด้วยอุจจาระร่วง ทั้งพบเชื้อเดี่ยว และพบร่วมกับเชื้ออื่น ๆ ที่อาจเป็นสาเหตุของการป่วย แต่ก็เคยมีการศึกษาพบว่าอาจตรวจพบเชื้อนี้ได้ ในอุจจาระของคนปกติ ในอัตราส่วนใกล้เคียงกับการพบในอุจจาระของผู้ป่วย อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาที่ยืนยันได้อย่างแน่ชัดว่า เชื้อนี้เป็นสาเหตุที่แท้จริงของโรคอุจจาระร่วง และยังไม่มียารักษาการระบาดของโรคอุจจาระร่วงจาก เชื้อนี้ในประเทศไทย

การเฝ้าระวังการติดต่อของโรคมานี้ จึงควรติดตามการเกิดของโรคอุจจาระ-ร่วงเฉียบพลันหรืออาหารเป็นพิษเป็นหลักจนถึงปัจจุบัน อัตราการป่วยด้วยโรคดังกล่าวจากราย-งานการเฝ้าระวังโรคยังไม่ปรากฏการเกิดโรคเป็นจำนวนมากผิดปกติจากปีก่อน ๆ ในระยะเดียวกันในท้องที่ใด ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันยังไม่พบว่ามีภาระระบาดของโรคจากปลา-สู่คน กองระบาดวิทยากำลังเฝ้าระวังการตรวจพบเชื้อตัวนี้จากหน่วยชันสูตรของหน่วยงานต่างๆ อยู่ด้วย

เชื้อ Aeromonas hydrophila และ enterotoxin ของมันไม่ทนต่อความร้อน ประชาชนสามารถกินปลาน้ำจืดได้โดยปลอดภัยถ้าทำให้สุกเสียก่อน น้ำดื่มจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ก็ควรต้มก่อนดื่ม

ผู้รายงาน: ฝ่ายศึกษาวิจัย กองระบาดวิทยา, โครงการฝึกอบรมในสาขาระบาดวิทยา
กระทรวงสาธารณสุข

รายงานการสอบสวนโรคทางระบาดวิทยา

อหิวาตกโรค

มีรายงานการสอบสวนโรคผู้ป่วยอหิวาต์ในสัปดาห์ที่ ๕๒ และสัปดาห์แรกของปี ๒๕๒๖ ทั้งหมด ๔ รายจาก ๒ จังหวัด (สมุทรสงคราม ๑ ราย สงขลา ๔ ราย) ทั้ง ๔ รายเป็นผู้ป่วยในจังหวัดนั้นเอง มีผู้ป่วย ๑ รายใน จ.สงขลาที่มีประวัติเดินทางมาจาก จ.สมุทรปราการก่อนมีอาการป่วย

จ.สมุทรสงคราม ได้ทำ rectal swab ผู้สัมผัส ๔ ราย และเก็บน้ำดื่มมาใช้และน้ำคลองส่งตรวจ ผลการตรวจไม่พบ V.cholerae ในน้ำคลอง พบ V.parahaemolyticus จ.สงขลาได้ติดตามทำ rectal swab ผู้สัมผัสของผู้ป่วย ๗ ราย รวม ๔๗ ตัวอย่าง ซึ่งพบ V.cholerae ๑ ตัวอย่าง สำหรับผู้ป่วยอีก ๑ รายไม่มีรายงานการตรวจจุลจุลจากระผู้สัมผัสและการเก็บตัวอย่างอาหารและน้ำเพิ่มเติมมาด้วย V.cholerae ที่แยกเชื้อได้เป็น V.cholerae El Tor serotype Inaba ทั้งหมด

ผู้รายงาน: เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม, เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา, ศูนย์ระบาดวิทยาภาคใต้ จ.สงขลา

หูดทะราดระยะติดต่อ (Infectious Yaws)

ได้รับรายงานทางบัตรรายงานผู้ป่วย (รง.๔๐๖) จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาสว่า มีผู้ป่วยด้วยโรคหูดทะราดระยะติดต่อ ๖ ราย (ทางโทรศัพทว่ามี ๔ ราย) เข้ารับการรักษาที่ รพ.ตากใบ อ.ตากใบ เมื่อ ๑๓ มกราคม ๕ ราย, ๑๗ มกราคม ๑ ราย ผู้ป่วยทั้งหมดเป็นเด็กอายุ ๖ ปี ๔ ราย ๘ ปี ๑ ราย และ ๓ ปี ๑ ราย เพศชาย ๔ ราย หญิง ๒ ราย ผู้ป่วยทั้งหมดอยู่บ้านหมู่ที่ ๖ บ้านญู ต.ไพรวัน อ.ตากใบ จากหลักฐานในรายงานดังกล่าวว่า ผลการตรวจโลหิต ๕ รายโดยวิธี V.D.R.L. titre 1:16 จำนวน ๑ ราย และอีก ๔ ราย 1:8 ส่วนอีก ๑ รายไม่มีรายงานการตรวจโลหิต จากประวัติการเริ่มป่วยปรากฏว่ารายที่มี titre 1:16 เริ่มป่วยเดือนกันยายน ๒๕๒๔ ส่วนรายอื่น ๆ เริ่มป่วยกันยายน ๒๕๒๔ ๑ ราย พฤศจิกายน ๒๕๒๔ ๒ ราย ตุลาคม ๒๕๒๔ และธันวาคม ๒๕๒๔ เดือนละ ๑ ราย รายที่ ๑ - ๔ ได้รับการรักษาหายแล้ว ส่วนรายสุดท้าย (เริ่มป่วยธันวาคม) กำลังรักษาอยู่ สำหรับรายงานการสอบสวนโดยละเอียดจะได้เสนอในโอกาสต่อไป

ครั้งสุดท้ายที่เคยได้รับรายงานโรคคุดทะราดระยะติดต่อจาก จ.นราธิวาส เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ จำนวน ๒ ราย เมื่อเดือนมีนาคมและตุลาคม เดือนละ ๑ ราย ที่บ้านหมู่ที่ ๓ ต.มะรือโบตตะวันออก อ.ระแงะ และที่ ต.สุไหงปาดี อ.สุไหงปาดี แห่งละ ๑ ราย หลังจากนั้น ยังไม่มีรายงานจากจังหวัดใดอีกเลย จนกระทั่งมาได้รับรายงานผู้ป่วย ๖ รายดังกล่าว

รายงานโรคติดต่ออันตรายจาก Weekly Epidemiological Record No. 3

ฉบับวันที่ ๒๑ มกราคม ๑๙๘๓ ของ WHO มีดังนี้

อหิวาตกโรค

เอเชีย	ป่วย	ตาย	แอฟริกา	ป่วย	ตาย
มาเลเซีย ๒ - ๘ ม.ค.	๑๓	๐	บูร์กินดี ๒๒ มี.ค.-๒๒ ส.ค.	๒๑๖	๖
๔ - ๑๔ ม.ค.	๑๔	๐	๑ - ๓๑ ต.ค.	๓	๐
ศรีลังกา ๔ - ๑๐ ธ.ค.	๑	๐	โมแซมบิก ๒-๘ ธ.ค.	๒	๐
			๔-๑๔ ธ.ค.	๑๔๔	๖
			ไนจีเรีย ๑ - ๓๑ ก.ค.	๔	๒
			แอฟริกาใต้ ๒๔ ธ.ค.-๑๓ ม.ค. ๑๙๘๓	๔	๔

กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
ประเทศไทย โทร. ๒๕๒๑๘๘๗, ๒๕๒๔๘๒๔

DIVISION OF EPIDEMIOLOGY
OFFICE OF THE PERMANENT SECRETARY FOR
PUBLIC HEALTH, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH
BANGKOK 10200, THAILAND

ในราชการกระทรวงสาธารณสุข

ที่ ศส. ๐๒๑๒/พิเศษ

ชำระค่าฝากตั้งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 6/2522
ปท. วัณโรค

[Signature]